

ního na forum mezinárodní. Jednou z těchto otázek jest také problém národních a rasových minorit. Již dříve byl to problém mezinárodní, byl ale upraven mezinárodním právem jen v poměrně málo případech a spíše příležitostně. Zásadní rozdíl jest zejména v tom, že kdežto dříve byla ochrana minorit národnostních i náboženských provedena pod garancí velmocí, dnes stojí tyto minority pod ochranou Svazu Národů. Pro Československo jest otázka minoritní a její současná úprava mezinárodní otázkou aktuální par excellence. Proto dlužno vítati obsáhlou knihu Hajnovu, která přináší ke studiu toho problému značné množství látky. Obsahuje jednak samostatné studie J. Kallaba »Otázka ochrany menšin jako problém práva mezinárodního«, Chmelařovu »Národnostní minority v evropských státech« a Hajnovu »Snahy o další rozšíření ochrany menšin a požadavky v tom směru vyslovované«. První se obírá s jasností a důkladností u toho autora známou právní stránkou problému. Druhá je snůškou dat statistických a přehledem zákonodárství v jednotlivých státech. Tento přehled jest pro nesnadnou přístupnost pramenů zvláště vítati. Bylo by však velmi potřebno, aby byl připojen přehled i hospodářských poměrů členů menšiny, které často mohou býti směrodatné pro politickou situaci (na př. na Slovensku, v Elsasku a j.). Elsaská otázka byla pominuta příliš stručně a ne zcela výstižně (na př. vyhlášky dějí se ve Štrasburku německy i francouzsky; tuším, že u samosprávných úřadů je jazyková otázka upravena liberálněji než u úřadů státních). Bylo úplně pominuto Lucembursko, ač tamější poměry národnostní jsou velmi poučny. Hajnova stať přináší přehled snah o ochranu minoritní, vzešlých zejména z iniciativy soukromé, či jen polooficiální. Tak obšírně uvádí zejména snahy Společnosti pro Svaz Národů, Meziparlamentní Unie atd. Vedle toho kniha otiskuje část Rostingovy zprávy podané sekretariátu Svazu Národů, dále zprávy a protokoly o jednání třetího shromáždění Svazu Národů. Tyto však by bylo bývalo tuším vhodnější zaraditi zkráceně v čelo druhého oddílu »Dokumenty«. Tento oddíl knihy obsahuje veliké množství materiálu, zejména mezinárodní smlouvy o menšinách a jiné diplomatické dokumenty, pak československé zákony ústavní, vztahující se k minoritní otázce. Tato snůžka činí z knihy velmi vítanou příručku pro každého kdo hledá rychlé a přesné poučení. Jest však nevhodné, že neuvádí odkud citovaný text přejímá, což může vaditi zejména při textech přeložených z cizího jazyka. Dlužno upozorniti na menší nedopatření. Tak na př. na str. 260 citovaný text jest částí Úst. List. samé, ne uvozovacího zákona.

Celkem dlužno říci: kniha jest záslužným dílem, vítaným celé politické i právnické veřejnosti.
—a.

Vědecká ročenka právnické fakulty Masarykovy university v Brně. II. (1923) v Brně 1923 (Barvič a Novotný). Druhý svazek této kolektivní vědecké »representace« brněnské právnické fakulty jest význačný tím, že zde vedle příspěvků členů profesorského sboru jest uveřejněn článek z řad posluchačstva. Je to práce kol. K. Koukala ze semináře církevního práva. To jest skutečnost jistě charakteristická a pro posluchačstvo povzbudivá. — Profesor Vacek pokračuje jako děkan ve studijním roce 1922—1923 v dějinách fakulty.

Prof. Dr. Karel **Engliš** uveřejnil článek »Obyvatelstvo«, který jest ukázkou (hlava V. odst. C) z chystaného díla o národním hospodářství. Na několika málo stránkách nastiňuje svým zhuštěným a jádrným slohem celý soubor problému populační politiky. Pojednává o dosavadních směrech populační teorie a politiky: před Malthusem, o obratu způsobeném učením Malthusovým a o sporu o ně; k němu zaujímá autor stanovisko svými definicemi absolutního a relativního přelidnění. Absolutní přelidnění jest mu nepoměr mezi počtem obyvatelstva a technickou možností obživy vyráběti, kdežto relativním jest nepoměr mezi počtem obyvatelstva a hospodářsko-právní možností obživy. Absolutního přelidnění v přítomnosti není. Otázka leží tedy jen ve společenském zřízení — Dále pojednává autor o stanovisku populační politiky nové doby, která věnuje více péče kvalitě populačního tělesa než